

Visie op Sport en Bewegen

Sport en bewegen in Bergharen, Hernen en Leur; voor en door alle inwoners!

Door: Gelderse Sport Federatie en Mulier Instituut
Met medewerking van: Werkgroep Sport & Bewegen Bergharen, Hernen en Leur
Datum: Versie 8, 15 december 2017
Betreft: Definitieve visie werkgroep Sport & Bewegen

WAT

De gemeente Wijchen stelt in haar beleid de inwoners centraal, realiseert geen plannen ‘van achter de tekentafel’, maar maakt gebruik van de eigen kracht en de samenwerkingskracht van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Of het nu gaat om wonen, gezondheid, sport, vrijwilligerswerk of ontmoeten.

De werkgroep Sport & Bewegen is ingesteld in het kader van de gezamenlijke ambitie in Hernen, Bergharen en Leur om de centrumfunctie en de leefbaarheid¹ van deze dorpen te verstevigen voor de huidige en toekomstige generaties bewoners.

Concreet voor het themaveld Sport & Bewegen geldt als gezamenlijk belang: “Het in beweging krijgen van zoveel mogelijk inwoners (vitale dorpingen) en daarbij te zorgen voor hoogwaardige en toekomstbestendige organisaties, samenwerkingsverbanden en voorzieningen”.

Daartoe meent de werkgroep Sport & Bewegen dat er moet worden ingezet op een *actief en stimulerend* sport- en beweegklimaat, waarbij sport en bewegen vooral als middel dient om bovengenoemde ambitie te realiseren.

HOE

Om deze visie te realiseren wordt nadrukkelijk samengewerkt binnen de sport zelf (verenigingen, sportservice Wijchen), maar wordt ook de samenwerking gezocht met organisaties/ verenigingen/bedrijven die niet tot de traditionele sportwereld behoren; zoals zorgverleners, scholen, BSO, KBO, dorpshuizen De Zandloper en De Mijlpaal en welzijnsorganisaties.

Tevens wordt de samenwerking en afstemming gezocht met aanpalende en relevante beleidsterreinen zoals WMO, gezondheid en ruimte.

Dit alles om de organisatiekracht en de burgerparticipatie te versterken en te stimuleren.

De gemeente Wijchen heeft in bovenstaande een faciliterende en stimulerende rol.

Alle betrokkenen werken samen (co-creatie) om een bijdrage te leveren aan leefbare en vitale kernen waarbij gebruikt gemaakt wordt van zowel accommodaties voor sport en bewegen als de openbare ruimte en wellicht andersoortige accommodaties zoals de eerder genoemde dorpshuizen.

Bij de uitwerking van sport- en bewegingsvisie staan alle actieve inwoners (zowel georganiseerd als ongeorganiseerd) centraal, met bijzondere aandacht voor inactieve inwoners waarvoor tevens de deelname aan sport- en beweegactiviteiten niet vanzelfsprekend of minder toegankelijk is.

De (sport)verenigingen hebben hierin een preventieve (maatschappelijke) functie die past binnen de visie.

---

¹ met het begrip leefbaarheid wordt aangegeven hoe aantrekkelijk en/of geschikt een gebied of gemeenschap is om er te wonen, of te werken

Algemene visie op Sport en Bewegen:

“Sport en bewegen draagt voor iedereen zichtbaar bij aan leefbare kernen. Sport en bewegen verbetert de sociale binding tussen bewoners en bevordert de vitaliteit en een gezonde leefomgeving.”

De visie wordt gesplitst in 2 clusters

Cluster 1: Sport en bewegen als smeerolie

Stip op de horizon:

De georganiseerde sport (sportverenigingen) uit de kernen Bergharen, Hernen en Leur, is gecentraliseerd op sportpark Schaarweide. De faciliteiten op het sportpark zijn voldoende om de georganiseerde sport te huisvesten, inclusief de binnensport. Het sportpark is openbaar en is zeven dagen in de week toegankelijk. Het aanbod van de verenigingen is afgestemd op alle doelgroepen, en vindt ook niet altijd op het sportpark plaats. Het sportpark kan bijvoorbeeld als startpunt dienen om activiteiten in de omgeving uit te voeren.

Een samenwerkingsverband (ontstaan vanuit de Stichting Schaarweide*) organiseert daarnaast andersoortige activiteiten voor zowel de georganiseerde als de ongeorganiseerde sport (v.b. sportevenementen, Sport BSO, dagbesteding voor senioren en speciale doelgroepen). Een en ander is vanzelfsprekend afhankelijk van de aanwezige doelgroepen in de kernen en de afstemming met de Zandloper en de Mijlpaal.

De huidige sportzalen in Hernen en Bergharen worden gebruikt om de vitaliteit in de dorpen te bevorderen, door bijvoorbeeld het faciliteren van beweegprogramma's voor verschillende doelgroepen (zie cluster 2) en het faciliteren van de lessen bewegingsonderwijs, maar zijn daarnaast geschikt voor een sociaal-culturele functie zoals muziek- en theateruitvoeringen.

*Voor een beschrijving van de ambities van Stichting Schaarweide en de koppeling met bovenstaand cluster, zie bijlage 2

Cluster 2: Sport en bewegen als medicijn voor gezonde burgers

Stip op de horizon:

Sport & bewegen en zorg & welzijn, zijn verenigd in een samenwerkingsverband met als doel om de gezondheid van alle inwoners te behouden en te bevorderen. Binnen dit samenwerkingsverband kent men elkaar en weet wat een ieder doet. Zorg & welzijn sturen patiënten en cliënten met een beweegadvies door naar de betreffende sport- en beweegaanbieders (bijvoorbeeld aan het einde van een revalidatieproces of bij constatering van overgewicht) en vice versa.

Daarnaast heeft de gemeente afspraken met de sport over het aanbieden van dagbesteding en/of beweegprogramma's voor (langdurig) werklozen, gedeeltelijk arbeidsongeschikten etc.

De locatie voor de uitvoering van deze activiteiten is nader te bepalen en afhankelijk van de behoefte. Dit kan zowel in De Mijlpaal, De Zandloper, op Schaarweide of elders in de dorpen plaatsvinden.

Uitwerking van bovenstaande clusters in zes uitgangspunten met de daarbij behorende concrete taakstelling.

1. De sportvereniging/sportpark Schaarweide, moet nog beter benut worden als ontmoetingsplek en moet nog meer zorgen voor sociale binding en participatie

- a. Een eerste stap die hierin kan worden gezet betreft het buiten sporten. Het sportpark dient daartoe meer sporten te faciliteren dan nu het geval is. Gedacht wordt aan beachvolley, een survival parcours dan wel een cross/trimbaan, een fietscrossparcours, een Padel- / minitenniscourt en een Outdoor Fitnessplein.
Binnen de huidige accommodatie van Schaarweide dient daarnaast ruimte gemaakt te worden voor een multifunctionele (sport/fitness)ruimte, die in principe door alle sportverenigingen gebruikt moet kunnen worden.
- b. De realisatie van een binnensportvoorziening die geschikt is voor wedstrijd sport blijft gewenst voor de georganiseerde sport. De huidige situatie maakt echter dat deze wens op korte termijn niet te realiseren valt.
Toch moet er nu wel worden nagedacht, over hoe er op lange termijn echt invulling gegeven kan worden aan Bergharen als tweede kern van de gemeente Wijchen én hoe door een concentratie van voorzieningen, de leefbaarheid op langere termijn gerealiseerd kan worden. Een binnensportfaciliteit kan hiervoor een belangrijke aanjager zijn.
- c. De huidige sportzalen in Hernen en/of Bergharen kunnen al een meer sociaal-culturele functie krijgen. De zalen kunnen daarnaast gebruikt blijven worden om vitaliteit in de dorpen te bevorderen, door bijvoorbeeld het faciliteren van beweegprogramma's voor verschillende doelgroepen (zie cluster 2) en het faciliteren van de lessen bewegingsonderwijs.

2. De sport- en beweegaanbieders moeten nog meer een spilfunctie vervullen in de kernen en tussen de kernen

Sport- en beweegaanbieders hebben veel persoonlijke contacten. Zij kennen mensen van verschillende generaties, domeinen en achtergronden. Daarom kunnen zij een belangrijke verbindende rol vervullen en een waardevolle partner zijn voor het sociale wijkteam. Denk bijvoorbeeld aan ouderen die bestuurlijke taken vervullen, als scheidsrechter actief zijn of zelf sporten bij de vereniging. Ook jongeren die pupillenteams trainen en coachen of lid zijn van een jeugdcommissie weten andere jongeren aan zich te binden.

3. Vitale sportverenigingen verbinden met het sociaal domein

Verbinding met het sociaal domein heeft voor de sport- en beweegsector zelf ook grote voordelen. Het biedt een voedingsbodem voor het voortbestaan van de sportvereniging, onder andere door aanwas van nieuwe leden (sportend of als vrijwilliger actief) uit nieuwe doelgroepen.
Binnen het sociaal domein vallen doelstellingen te behalen door als sportaanbieder nieuwe activiteiten aan te bieden, waarbij sport als middel wordt ingezet. Als voorbeeld valt te denken aan het voorkomen van eenzaamheid, of het aanbieden van valpreventie.

4. Sport- en beweegprogramma's kunnen (gespecialiseerde) zorg beperken of effectiever maken

Sport en bewegen is gezond. Het verlaagt de kans op aandoeningen, sociaal isolement en sociaal emotionele klachten. De inzet van sport- en beweegprogramma's kan bijvoorbeeld bij ouderen bijdragen aan het veilig en zelfstandig in eigen omgeving kunnen blijven wonen, waardoor intramurale zorg² niet nodig is of uitgesteld wordt en eenzaamheid kan worden verminderd.

5. Sport en bewegen dragen bij aan gezond opgroeien

Sport en bewegen bij kinderen draagt bij aan de fysieke en mentale ontwikkeling van kinderen en heeft een grote pedagogische waarde. Bij jeugd kan sport en bewegen onderdeel zijn van een behandelplan binnen de jeugdhulpverlening en ingezet worden op lokale trap- en speelveldjes, het sportpark en/of de dorpshuizen om overlast van (hang) jongeren tegen te gaan.

6. Sport en bewegen kan leiden tot een kostenbesparing

Dit komt voornamelijk door het preventieve aspect. Bijvoorbeeld door sport en bewegen in te zetten bij arbeidsre-integratie, of als middel om ziekte te voorkomen. Inmiddels blijkt dat de maatschappelijke effecten (baten) van de inzet van sport en bewegen ruimschoots opwegen tegen de kosten.

---

² Intramurale zorg is gezondheidszorg die gedurende een onafgebroken verblijf van meer dan 24 uur geboden wordt in een zorginstelling, zoals een ziekenhuis, verpleeghuis, verzorgingshuis of een instelling voor verstandelijk gehandicapten

Concrete acties, voortvloeiend uit bovenstaande visie

De concrete acties richten zich vooralsnog vooral op het ruimtelijk vlak.

Hoe kunnen de accommodaties bijdragen aan de doelen van beide clusters en wordt geborgd dat Sport en Bewegen een blijvend onderdeel van de leefbaarheid in de kernen is en blijft.

Drie taakgroepen gaan zich hiermee bezighouden

Taakgroep 1:

Het verder ontwikkelen van de buitensport op en rond sportpark Schaarweide en de ontwikkeling van een multifunctionele binnenruimte. De taakgroep kan aansluiten bij de ideeën die zijn ontwikkeld in het kader van de subsidieaanvraag *Vitale Sportparken*, door Stichting Schaarweide.

Het initiatief voor deze taakgroep kan liggen bij Bas van Duifhuizen en Bennie Beernink, aangevuld met bijvoorbeeld Gertie Coppes en anderen.

Taakgroep 2:

Een taakgroep onder leiding van Johan van Heumen gaat aan de slag om, samen met bestuurders op gemeentelijk en mogelijk op provinciaal niveau, keuzes te maken over de toekomstige ontwikkeling van de dorpen, de concentratie van voorzieningen op één locatie en daarbinnen de realisatie van een binnensportfaciliteit die geschikt is voor wedstrijdsporten.

Taakgroep 3:

Taakgroep met daarin vertegenwoordigers vanuit De Zandloper, De Mijlpaal en mogelijk de KBO. Deze taakgroep kan aangevuld worden met vertegenwoordigers vanuit het sociaal domein, de zorg en het onderwijs. Nagedacht moet worden over het opknappen van één of eventueel beide sportzalen op een zodanige manier dat deze ruimtes nog beter geschikt gemaakt kunnen worden voor beweegactiviteiten zoals genoemd in cluster 2, maar tegelijkertijd ook beter benut kunnen worden voor muziek, theater, bijeenkomsten en festiviteiten. Het bestuur van de Zandloper wordt gevraagd hiervoor het initiatief te nemen.

Alle taakgroepen geven voor 1 februari 2018 antwoorden op onderstaande vragen:

- Wie zijn de leden van de taakgroep
- Wat kan er op korte termijn worden opgeleverd
- Welke extra ondersteuning is er nodig

Overkoepelende visie van de werkgroep Sport & Bewegen Bergharen, Hernen en Leur:

“Sport en bewegen draagt voor iedereen zichtbaar bij aan leefbare kernen.
Sport en bewegen verbetert de sociale binding tussen bewoners en bevordert
de vitaliteit en een gezonde leefomgeving.”

Visie Bergharen: (bron: dorpsplan Bergharen 2010-2030)

*“Bergharen is een plek voor iedereen;
de jeugd een eigen knutsel- en
dansgroep; de oudere jeugd
een ontmoetingsplek gerund door
henzelf; de dertigers en veertigers
een eigen ontmoetingsavond met
verschillende activiteiten en beweging
voor de bejaarden met hun
eigen D.J.”*

Visie Hernen en Leur (bron: dorpsplan Hernen en Leur 2010-2030)

*Ons dorp is van iedereen,
Het is zoveel meer, dan wat huizen van steen
Het zijn de mensen die het maken
Door steeds opnieuw elkaar te raken
De sfeer, de warmte, de verbondenheid
Maken het mijn dorp, voor nu en altijd*

Verantwoording:

De werkgroep Sport & Bewegen, bestaande uit verschillende vertegenwoordigers vanuit sport, welzijn en zorg uit de verschillende kernen is aangevuld met beleidsmedewerkers van de gemeente Wijchen.

- 21 maart 2017 kwam de werkgroep voor het eerst bijeen om samen van gedachten te wisselen over de visie op Sport en Bewegen. Deze bijeenkomst stond onder leiding van de Gelderse Sport Federatie en het Mulier Instituut.
- 15 mei 2017 was een bijeenkomst met een afvaardiging van de werkgroep waar de 1^e concept versie werd besproken.
- 8 juni 2017 volgde een 3^e sessie waar Stichting Schaarweide haar plannen voorlegde aan de werkgroep en besproken is hoe deze verbonden konden worden met de visie. Naar aanleiding van de laatste twee bijeenkomsten is de conceptvisie op een aantal punten aangepast.
- 13 juli 2017 werd met de werkgroep voor het eerst concreet gesproken over de uitwerking van de visie in projectplannen. Tijdens deze bijeenkomst bleek dat er nog geen consensus was over de definitieve visie. Daarop is besloten dat de visie eerst definitief moest worden vastgesteld alvorens over te kunnen gaan tot het maken van projectplannen.
- Juli-nov.2017: Alle werkgroep leden hebben hun achterban geraadpleegd en schriftelijk hun opmerkingen ingediend.
- 27 november 2017 is de 6^e versie van de visie gepresenteerd.
- 12 december 2017 is de 7^e versie opgeleverd, met uitwerking in concrete taakstelling.
- 15 december 2017 is de 8^e versie opgeleverd, met de laatste aanpassingen vanuit de werkgroep.

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

Sociaal domein

De term 'sociaal domein' omvat alle inspanningen die de gemeente verricht rond werk, zorg en jeugd, op basis van de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet. In de ruime, integrale zin van het woord vallen onder 'sociaal domein' ook alle aanverwante taken. Denk aan onder meer: handhaving bij leerplicht, het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, passend onderwijs, leerlingenvervoer, de reguliere en bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en (jeugd)gezondheidszorg.

Samenhang tussen deze werkvelden

De decentralisaties bieden gemeenten de mogelijkheid een samenhangend en integraal beleid te voeren bij de zorg en ondersteuning aan kwetsbare groepen. Immers, de drie decentralisaties in het sociaal domein staan niet volledig los van elkaar. De doelgroepen komen deels overeen. Bovendien hebben mensen veelal meerdere problemen. Denk aan de samenhang tussen jeugdzorg en de Participatiewet: het naar werk begeleiden van risicojongeren. Ook is er veel samenhang tussen jeugdzorg en Wmo. Zo richt de Wmo zich bij problemen bij opgroeiende en opvoeden op zowel ouders als jeugdigen.

Sociaal (Wijk) Team

Met de decentralisaties van de WMO, Jeugdzorg, Participatiewet en Passend onderwijs ligt de regie over het sociale domein grotendeels bij gemeenten. Op veel plaatsen in het land is gewerkt aan het opzetten van wijkteams in allerlei varianten, zo ook in Wijchen.

Sociaal (Wijk) Team Wijchen

Het Sociaal (Wijk) Team biedt advies, hulp en ondersteuning aan bewoners op het gebied van welzijn en zorg. Het is een team van professionals dat helpt met zoeken naar oplossingen passend bij uw situatie. Denk daarbij aan vragen over lichamelijke of geestelijke beperkingen, eenzaamheid, zelfstandig wonen of opvoeding van kinderen.

Zorg- en hulpverleners van verschillende organisaties bundelen hun krachten in het Sociaal (Wijk) Team. Zoals medewerkers van MEE Gelderse Poort, wijkverpleegkundigen van LuciVer en ZZG zorggroep, consulenten van MeerVoormekaar en de zorgconsulenten van de gemeente.

Waar nodig kunnen zij professionele hulp inzetten, want zij regelen ook de toegang tot ondersteuning en zorg. In de gemeente Wijchen zijn er twee Sociale Wijk Teams, met standplaats 't Mozaïek (Wijkteam Zuid) en het Noorderlicht (Wijkteam Noord).

Wijkteam Noord is bedoeld voor Wijchen boven de spoorlijn en de dorpen Hernen, Leur, Batenburg en Bergharen.

Eerstelijnszorg

De zorg waarvan iedereen gebruik kan maken zonder verwijzing.

- zorg van huisartsen (en praktijkondersteuners)
- zorg van tandartsen (en andere mondzorgverleners zoals mondhygiënist, orthodontisten en tandprotheticen)
- fysiotherapie
- apothekerszorg
- thuisverpleging (geen verwijzing nodig, maar wel een indicatie)
- maatschappelijk werk
- psychologische zorg bij een consultatiebureau

Vooraf de huisarts heeft een centrale rol als eerstelijns hulpverlener. De huisarts bepaalt welke zorg je nodig hebt en kan je zo nodig doorverwijzen naar een specialist. Dit bevordert de kwaliteit van de hulpverlening, maar werkt ook kostenbesparend.

Tweedelijnszorg

De tweedelijnszorg is zorg van alle hulpverleners waarvoor je een verwijzing nodig hebt. Dit zijn bijvoorbeeld alle specialisten in het ziekenhuis of de kliniek. Maar ook revalidatie en psychische hulp vallen onder tweedelijnszorg. Zonder verwijzing kun je niet bij deze zorgverleners terecht.

Intramurale zorg

Intramurale zorg is gezondheidszorg die gedurende een onafgebroken verblijf van meer dan 24 uur geboden wordt in een zorginstelling, zoals een ziekenhuis, verpleeghuis, verzorgingshuis of een instelling voor verstandelijk gehandicapten.

Bijlage 2:

Ambitie Stichting Sportpark Schaarweide

Is bezig uit te groeien tot een familiesportpark, met als doel de dorpen te verbinden, de leefbaarheid te bevorderen en van maatschappelijke meerwaarde te zijn voor jong en oud. Concreet zal Schaarweide een groeiend scala aan mogelijkheden bieden voor het beoefenen van sport: zowel recreatief als prestatief met een open mind voor samenwerking met andere initiatieven en nieuwe ontwikkelingen. Schaarweide vergroot hierdoor de ontmoetingsmogelijkheden tussen alle soorten sporters en kan zo, in toenemende mate, haar rol vervullen t.a.v. de sociale netwerken binnen onze dorpen.

Schaarweide heeft genoemde ontwikkelingen al in gang gezet. Vier verenigingen werken nauw samen in de stichting Schaarweide. Er zijn vergevorderde plannen om de verenigingsgebouwen van de tennis- en voetbalvereniging samen te voegen en er één gemeenschappelijke clubruimte van te maken. Daarnaast wordt al ruimte geboden aan initiatieven van andere verenigingen en organisaties, zoals de fietsclub (startpunt voor een MTB tocht) en de vastenactie (voor ontmoeting en samen eten). Nieuwe initiatieven worden toegejuicht en gestimuleerd. Zo wordt nagedacht over een multifunctionele fitnessruimte die door eenieder te gebruiken is en de aanleg van een beachvolleybalveld.

De werkgroep Sport en bewegen wil deze ambities graag ondersteunen en verder bevorderen. Dit betekent dat sport & bewegen in principe vanuit één plek georganiseerd dient te worden. Niet alles hoeft op één plek plaats te vinden, maar het georganiseerd sporten zoveel als mogelijk is wél.

Dit standpunt heeft een aantal ruimtelijke en organisatorische consequenties:

Ruimtelijke benutting Schaarweide:

- De ambitie betreft zowel het buiten sporten als het binnensporten;
- Het sportpark dient daartoe veel meer sporten te faciliteren dan nu het geval is. Gedacht wordt nu al aan beachvolley, een survival parcours dan wel een cross/trimbaan, een fietscrossparcours, een Padel- / minitenniscourt, een Outdoor Fitnessplein;
- binnen de huidige accommodatie van Schaarweide dient ruimte gemaakt te worden voor een multifunctionele fitnessruimte, die in principe door iedereen gebruikt moet kunnen worden;
- de realisatie van een sporthal blijft gewenst voor de dorpen en in het licht van de ambities van Schaarweide en de visie van de werkgroep Sport & Bewegen is de enige logische plek daarvoor op het sportpark Schaarweide. De *eigen* volleybal en korfbalverenigingen moeten hun thuiswedstrijden kunnen spelen en een sporthal is daarvoor noodzakelijk.

Ruimtelijke benutting van de gymzalen in De Zandloper en De Mijpaal:

- De huidige gymzalen in Hernen en Bergharen kunnen een meer sociaal-culturele functie krijgen. Ze blijven gebruikt worden om vitaliteit in de dorpen te bevorderen, door het faciliteren van beweegprogramma's voor verschillende doelgroepen;
- Daarnaast kan de inrichting beter geschikt gemaakt worden voor culturele evenementen, zoals muziek, theater en carnaval;
- De gymzalen dienen hiertoe opgeknapt te worden zodat deze, zowel qua aankleding als akoestiek, geschikt worden voor een meer multifunctioneel gebruik

Organisatorisch:

De ambities rondom sport & bewegen in Bergharen, Hernen en Leur sluiten aan bij de al bestaande ambities van de stichting Schaarweide. Een goede aansluiting is ook van belang om deze ambities waar te kunnen maken. De bredere focus op meer verschillende sporten, en op veel meer verschillende doelgroepen, vraagt ook om een aanscherping van de huidige organisatie.